

Met onderhoudsdoorzaaien naar meer en betere kwaliteit ruwvoer

De grasmatt oppeppen

Doorzaaien heet tegenwoordig grasland verjongen. Een nieuwe benaming voor een bekend doel: de opbrengst verhogen en de kwaliteit van ruwvoer verbeteren. 'Maar dat lukt meestal niet meteen in het eerste jaar', geeft adviseur Johan Kranenburg aan. 'Doorzaaien is een investering voor de lange termijn.'

tekst **Alice Booij**

De grasmatt in Nederland is toe aan een kwaliteitsslag. 'De kwaliteit van de zode neemt door het gebruik af. Jaarlijks daalt de opbrengst al snel met 2 tot 3 procent', vertelt Hendrik Nagelhoud, productmanager grassen bij Innoseeds. 'Veehouders denken na de winter te gemakkelijk dat het vanzelf wel weer groen wordt, maar het gaat ook om de kwaliteit. Ze vergeten in de zode te kijken.'

Goede grassen leveren meer opbrengst, een hogere voederwaarde, ze gaan efficiënter om met nutriënten als stikstof en zijn weerbaarder tegen bijvoorbeeld droogte. 'Allemaal eigenschappen die belangrijk zijn om een hoge graslandproductie te halen en veel melk uit eigen ruwvoer te kunnen produceren.' Goed grasland is een belangrijke succesfactor voor de toekomst, vult Johan van Kranenburg van K&G Advies hem aan. 'Houd het grasland daarom up-to-date.'

Veel minder herinzaai

Eerder werden graslandpercelen vaker vernieuwd door herinzaai, iets wat de afgelopen jaren veel minder is gebeurd. 'Grondverbetering was vroeger een veel gehoord argument bij herinzaai, maar de meeste percelen liggen er inmiddels goed bij', geeft Kranenburg aan. 'Vanaf 2005 is er veel minder grasland vernieuwd, de verkoop van graszaad daalde met zo'n 30 procent.'

Daarbij is herinzaai door het scheurverbod aan wet- en regelgeving gebonden en is het met zo'n 800 euro per hectare ook nog eens behoorlijk kostbaar. 'Doorzaaien is dan een goed alternatief en de kosten zijn

rond 115 euro per hectare een stuk lager', geeft Kranenburg aan. Daarbij noemt hij nog als extra voordeel dat doorzaaien vergeleken met herinzaai

het organischestofgehalte van de grond op peil houdt. 'Het bodemleven blijft behouden en onkruiden krijgen minder kans', voegt hij eraan toe. 'Bovendien kost doorzaaien geen productie. Bij herinzaai ben je minimaal één snede kwijt.' Doorzaaien vraagt wel geduld. 'De eerstvolgende snede geeft niet meteen meer opbrengst of een betere kwaliteit. Door het opensnijden van de zode met het doorzaaien kan de opbrengst het eerste seizoen zelfs wat dalen, maar het tweede seizoen ligt de plus op zo'n 10 procent. Het effect van doorzaaien moet je daarom over een aantal jaren bekijken. Het is een investering voor de langere termijn.' Over de meeropbrengsten na doorzaaien



doorzaaien per ha	kosten (in euro's)
15 kilo graszaad	90
loonwerk (4 ha/uur)	25
totaal	115

Tabel 1 – Kosten doorzaaien per hectare
(bron: K&G Advies)

is in Nederland weinig bekend. 'Oud onderzoek', zegt Nagelhoud over de schaarse informatie die er is. 'Voor recentere gegevens moeten we de grens over om te zien welk effect jaarlijks doorzaaien heeft op de huidige graszode.'

Vijftien procent meer opbrengst

Zo heeft hij een aantal gegevens uit het buitenland op een rijtje gezet. 'Bij jaarlijkse doorzaai bleek er zo'n 15 procent meer opbrengst en een 5 procent betere kwaliteit te zijn. Reken daarbij op ongeveer 50 kvem per kilo droge stof meer door het regelmatig gebruik van nieuwe genetica in de zode.' Kranenburg geeft

Doorzaaien: hoe, wat en wanneer?

Zes netwerken van tien veehouders verspreid over Nederland gaan komende twee jaar experimenteren met het doorzaaien van hun grasland. Ze werken met verschillende grondsoorten en gaan zowel in het voor- als in het najaar doorzaaien en na een eerste snee en bovendien met verschillende grasmengsels. Daarbij

zijn het bedrijven die weiden of volop maaien. Ook op de praktijkcentra Zegveld, De Marke en Dairy Campus worden proefvelden aangelegd om zo de opbrengst- en kwaliteitsverschillen bij doorzaaien na één en twee jaar te meten. Uiteindelijk moeten deze praktijkervaringen een duidelijke handleiding opleveren.

aan dat er tussen bedrijven heel veel verschil in kvem-opbrengst per hectare grasland is. 'Die varieert van 6.000 tot 12.000 kvem, er valt dus nog veel te verbeteren.'

Voor nu bedrijven groeien in omvang kan het voordeel aanzienlijk zijn, zo rekent hij voor. 'Een opbrengstverhoging van 2 procent betekent voor een bedrijf met 50 hectare één hectare extra voer,

zeg maar 12.000 kilo droge stof. Dat scheelt niet alleen in de steeds duurder wordende aankopen, meer opbrengst betekent ook lagere kosten per kilo droge stof.'

Doorzaaien is in landen als Engeland, Ierland, het noorden van Duitsland en ook steeds meer in België een standaard onderdeel van het graslandmanagement. 'Bij voetbal- en sportvelden noemen ze het jaarlijks doorzaaien groot onderhoud, een oppepper voor het nieuwe seizoen', geeft Nagelhoud aan. 'Jaarlijks doorzaaien hoort erbij om de grasmat jong te houden. Akkerbouwers plannen dit soort activiteiten standaard in hun bouwplan, dat zouden veehouders ook meer moeten doen.'

In Engeland noemen ze het 'seed banking', noemt Nagelhoud. 'Door jaarlijks nieuw graszaad op het land te brengen, zorg je ervoor dat er bij schade aan de zode zaad in de grond aanwezig is dat kan ontkiemen en de eventuele open plek kan invullen. Zo werkt het tenslotte met onkruidzaden ook.' Ook graszaad kan zo jarenlang in de grond 'overleven'. 'Wanneer er licht, lucht en water bijkomen, gaat het kiemen.'

Grasland-APK

'Het beheer en de timing zijn belangrijk voor succes', weet Kranenburg. In een netwerk (zie kader) gaan zo'n zestig veehouders in Nederland dit de komende jaren verder onderzoeken. 'Wellicht komt eruit dat het verstandig is om elk jaar een aantal percelen door te zaaien, waardoor elke vijf jaar de grasmat verjongt.'

Welke percelen hiervoor in aanmerking zouden moeten komen, moet duidelijk worden met een soort grasland-APK. 'Hieruit moet blijken welke grasmat aan verjonging toe is. Als je te laat bent, loop je achter de feiten aan en krijgen onkruiden meer kans. De grasland-APK moet duidelijk maken wanneer een zode aan doorzaaien toe is.'

Door 'seed banking' is er altijd graszaad in de grond

